

Landskap: SKÅNE. Upptecknat av: E. Ahlcrona
 Härad: Herrestad, Oxie, Torna Adress: ^{vy}
 Socken: Berättat av:
 Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör

Lyktgubben	1
Älven spelade	2
Stenar, som våda sig	3
Julhög	4
Drömsill	5
Engelska sjuken	6
Häxan, Sissila Lars	7
Lyte	8
Barn och barnsängskvinna	9
Tro om barnet	10
Lära barn gå	11
Söndagsbarn, torsdagsbarn, segehuva	12
Lätt dödskamp	13
Hindra gengångare	13
Julmat	14
påskmat	14
Bröllopsvarsel (Kärleksört)	15

Skriv endast på denna sida!

2182

Skaffa tur nyårsdagen	16
Varsel (skata,uggla)	17
Mot trollldom	18
Trollasten	19
Kyrkogång	20
Majsjungning	
Pingst	
Midsommar	
Julseder (diverse)	21
Skottlossning, bröllop	22
Fastlagslek	23
Folkvisa	24
Barnvisa	25

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2122

Folkminnesarkivet, Lund

Acc.nr /

Uppt.nr. /

Evvy Ahlerona. Sk Oxie hä V Kärrstorp

Skive

Lyktgubben.---Min far brukade ofta få följe med lyktgubben. Den brukade springa vid dikeskanten, när han gick på vägen. En gång när han haft följe med den, försvann den när han kom till gården, men då fick han se den sittande uppe på vindflöjeln.

(25.1.)

2122

Folkminnesarkivet, Lund

2

Acc.nr /

Uppt.nr. 2

Evvy Ahlcrona. Sk Oxie hd V Kärnstorp

Älven.-----Fru Anderssons svärmor(f.1820) hade talat om för henne, att en gång hade i hennes hem en skräddare suttit och berättat om älven. Hon som var mycket religiös satte alls ingen tro till vad han talade om. Men trettondagsafton på morgonen då hon skött undan mjölkningen och kom in för att baka plättar i den öppna skorstenen hörde hon tydligt fiolspelning genom skorstenen, och var fullkomligt övertygad om att det var älven hon hörde spela.

21³~~22~~

Stenar, som vände sig ³

Folkminnesarkivet, Lund

Acc.nr /

Uppt.nr. 3

Evvy Ahlcrona. Sk Oxie hd V Kärrestorp

I Ö.Kärrestorp fanns en gård, där det låg två stenar, en på var sida om porten. Då den ena stenen hörde kyrkklockorna reste den på sig och den andra vände sig då den kände lukten av nybakat bröd.

Lk.
Kivstad, Olie, Torna.

2422
Folkminnesarkivet, Lund

Acc.nr /

Uppt.nr. /

Evig Ahlerona. Sk Orie hd V Kärstorp

Julhög----lades framför eller vid sidan om tallriken, den utgjordes av en fin kavring, ett stort stycke sylta, saltat gås-och fårkött samt en bit nystekt svinkött. Lades ovanpå vartannat i nyss nämnda ordning, och slutligen kläddes alltsammans med plättar så tätt att bröd och kött ej syntes. (Detta skulle drängarna ha till bränvinsbröd.)

Acc.nr /

Uppt.nr. 5.

Evvy Ahlerona. Sk Ozie hd V Korrstorn

Man skall äta en salt sill med huvudet före så att drömmen kan gå
med strömmen. I drömmen skulle då ens tillkommande giva en något
att dricka, får man vatten blev man fattig, får man dricka fick man
det ganska bra och får man öl blev man rik.

Skåne

Häresford, Die, Tom. Folkminnesarkivet, Lund

2122 Uppt. E. Ahlström

6

Acc.nr /

Uppt.nr. 6.

Evy Ahlström. Sk Omie hd V Kärrstorp

Engelska sjukan.-----En flicka botades av en klok gumma för engelska sjukan, på följande sätt: Hon fick tre påsar, vilka ej fingo öppnas, dessa påsar läggas på olika ställen, en i sänder, och efter en viss tid skulle dom brännas upp, --Flickan blev bra.

2122

Folkminnesarkivet, Lund

7

Acc.nr /

Uppt.nr, 8.

Ry Ahlcrona. Sk

St Köpinge

Häxan
Cissila Lars

När jag var liten, var där en gumma som hette Cissila Lars,
hon kunde bota alla sjukdomar, och ställa otur på dem hon
mötte. Kom hon in, då de kärnade, blev där inget smör, hon
kunde ta mjölken från korna och stanna hästar för dem som
retade henne.

2422

Folkminnesarkivet, Lund

dyte.

8

Acc.nr /

Uppt.nr, 16.

Evvy Ahlcrona. Sk

St Köpinne

Satte sig en havande kvinna på en kista, kunde barnet få bölder.

Då min älsta dotter föddes ville naglen på högra stortån ej växa fast. Ingen läkare kunde bota det. Då var det en gumma, som sa, att jag hade nog sparkat till glöder en gång, och då kom jag ihåg, att det hade jag. Sen sa hon, att jag skulle ta och hämta vatten mot strömmen, sedan solen gått ned och kasta ett kol i vattnet. Sedan skulle jag tvätta barnet med vatnet två torsdagar och en söndag eller tvärtom. Jag skulle gömma det mellan var gång och sedan kasta det i elden. Det gjorde jag, och sen blev flickan bra.

Skåne

Nord. Ark. Öst. Sam. CC. nr 1

Evvy Ahlcrona. Sk

Uppt.nr. 18

St Köpinge

2122

Folkminnesarkivet, Lund

Barn och

barnsängs-

kvinnor.

9

Uppt. E. Ahlcrona

Skäver botades med jord, som (tigande) skulle tagas från en grav och läggas under barnet.

Om en havande kvinna blev skräm, skulle hon dricka tre droppar av sitt eget blod, tagna ur ringfingret.

Man skulle väl stänga till rännstenshålet i stjärset, för att ej varulven skulle kunna komma in och riva ihjäl en havande kvinna och själv bli fri.

En barnsängskvinna fick ej gå ut på 4 veckor. Hon skulle ha stål i sängen eller en synål över dörren, för att ingen med ond fot skulle kunna skada henne. Innan hon var kyrktagen, fick barnets kläderej hängas ute. Det kunde medföra sjukdom.

Man lade glöder i barnets badvatten för att skydda mot trolldom.

Barnets naglar skulle ej klippas utan bitas eller knipas av, annars blev barnet inte gammalt.

Man skall ej kalla opp barn efter en levande anhörig. Då trivs ej en av de bägge.

Acc.nr / Uppt.nr. / %
Evy Ahlcrona. Sk St Köpinge

Vid dopet skall barnet ha en peng på sig, så blir det ej fattigt.

Får det också ett blad ur en bok, blir det duktigt att läsa.

Alla sysslor, som ett odöpt barn får "hjälpa till" med blir det sen skickligt att utföra.

Det första djur ett barn klappar, bör vara en hund, för att barnet skall få bra läksår(?)

Mataleda botas genom att låta barnet dela mat med en hund.

Trivs man ej, har man målesjuka. Men mätes bort med en ullgarnstråd, som bindes om högra benet. Den målande skall spotta.

II 2122
Folkminnesarkivet, Lund

Lära barn 11
gå.

Acc.nr 1

Uppt.nr, 17

By Ahlerona. Sk

St Köpinge.

Man lärde barn att gå antingen genom att sätta dem i en
gångvagn eller slog man en handduk under armarna på dem och
ledde dem.

12-2122

Folkminnesarkivet, Lund

12

Acc.nr /

Uppt.nr, #

Evvy Ahlcrona. Sk.

St Köpinge

Söndagsbarn,
Torsdagsbarn,
segerhuva.

Söndagsbarn äro lyckobarn, torsdagsbarn få se allting, den som
är född med segerhuva har alltid tur, men mössan måste gömmas.
Rödhåriga äro ilmariga.

Skåne

Kerstad, Oie, Torron hde

Uppt. av E. Ahlcrona
St Köpinge

132122

Lätt dölskamp 13

Folkminnesarkivet, Lund

Hinder gengångare.

Acc.nr /.

Uppt.nr, /8.

Evvy Ahlcrone. Sk

St Köpinge

En döende skulle ligga på gåsfjäder eller tagel, inte på hönsfjäder, för hönsen är seglivade.

När Håkan Persson var död var de rädda, att han skulle gå igen.

Därför fick han både brännvinsflaska, kniv och klocka med sig i graven.

142122
Folkminnesarkivet, Lund

Julmat. 14

Påskmat.

Acc.nr / Uppt.nr, //
Evvy Ahlerona. Sk St Köpinge

Vid jul åt man muljebröd, skivor av svart och fint bröd, som
doppats i grytan.

På julaften åt man sylta, rödbetor, smör och bröd, lutfisk, gröt
och kakor.-----Man satt vid ett långt bord med många ljus.

Vid påsk åt man lamm och färgade påskägg.

15 2122

15

Folkminnesarkivet, Lund

Acc.nr /

Uppt.nr. / 0.

Evy Ahlcrona. Sk

St Köpinge

Btällapsvassel.
[Kärleksärt]

För att se om en gosse och en flicka skulle ha varandra ,
hängde man upp två blommor av taklöken (kärleksört) under
taket och gav dem namn. Vände sig blommorna mot varandra,
blev det giftermål.

Luktar man på en pion, kan man få kräfta i näsan.
Ambrott, körvel och mynta mejade man på golvet med.
Häskoblad (blad av hästhovsört) lade man på sår.

Min bror hade fått frost och värk i fötterna. Han tvättade
dem i vatten, som man hade kokat grankvistar i. Det hjälpte.

162122

16

Folkminnesarkivet, Lund

*Skaffa tur.
nyårsdagen.*

Acc.nr /

Uppt.nr, /2.

Evvy Ahlcrona. Sk

St Köpinge

Nyårsdagen skall man ej betala ut pengar. Läger man i st. en
peng i varje hörn av rummet, så drar den tur till huset.

172122

17

Folkminnesarkivet, Lund

Acc.nr /

Uppt.nr. 9.

Evvy Ahlcrona. Sk

St Köpinge

Varsh.
[Skata, uggle]

Skatan bårdar främmande

Uggleskrik betyder dödsfall.

Acc.nr / 18 2122 Folkminnesarkivet, Lunds 18
Uppt.nr. 13. Med trolldom
Evvy Ahlcrona. Sk St Köpinge

För trolldom rökade man med nio sorters rökelse på kväl-
len 2 torsdagar o. 1 söndag eller 2 söndagar o. 1 torsdag
å rad.

Man var skyddad för trolldom, om man bar en magnet på sig.

? Di sa, att di smidde ut ögat på någon.?

acc.nr /

Uppt.nr. #

Trollasten.

Evvy Ahlcrone. Sk

St Köpinge

Vid Stora Köpinge ligger en sten, som kallas Trollasten. Den vi-
lar på pelare, så att 5 män skor kunna gå under den på en gång.
På julaften har trollen en stor fest och dansar kring stenen.

Man gick i kyrkan varannan söndag.

Natten före första maj sjöng vi maj. Vi var utklädda och hade korgar med oss. I dem fick vi bröd, ägg, smör, kött och brännvin. I var stuga satte vi en grön kvist över dörren.

Pingstafton tiggde vi också. Sen hade vi gille pingsdagen och annandag pingst. Vi dansade hela natten. Vi hade majstång då också. Den stod på gillesgården och hade en flagga i toppen.

Vid midsommar körde vi till skogen och dansade. När vi hade kört hem igen fortsatte vi i gillesgården.

acc.nr/

Uppt.nr. 24

Evy Ahlcrona. Sk Torna hd Laackalunga

Tidigt på morgonen annandag jul sprang vi i ladugårdarna och gjorde rent. Sedan sköt vi på gården, då skulle ägaren försöka ta fatt oss och bjuda på mat och bränvin, men det var roligast, om han ej fick tag på en.

Jul- nyårs- och tretton-afton kom drängarna in på gården och sköt, när de hade gjort rent hos djuren.

Julgran fanns ej, men kronor av halm eller svinborst.

Den minste vaktepågen skulle alltid bjudast med på julafton.

Han skulle läsa till och från bordet.

Vid jul skulle man ge skolläraren smör bröd och ägg, och lille julafton läste barnen upp jul- och nyårspsalmer för honom.

Man satte in en julagubbe i stugan, sedan sköt man och sprang sin väg. De andra skulle skicka gubben till nästa gård.

22

2122

Skottlossning

22

Folkminnesarkivet, Lund

Bröllop.

Acc.nr /

Uppt.nr, 23.

Hvy Ahlerona. Sk Torna hd Lackalänga

Förlaften, nyårsaften och tretton-aften sköt vi på gårdarna.

Tretton-aften var vi utklädda.

När det var bröllop, sköto de som ej voro bjudna utanför gården, och nästa dag sköto de när skjutsarna kommo hem.

Vi använde också horsaskärror att föra oväsen med.

Vid bröllop gav man brudskänk. Det var männen, som lämnade den till bruden när de gick. De yngre gävo vanl. mindre än de äldre.

Acc.nr /

Uppt.nr. 22.

Evy Ahlcrona. Sk Torna hd Lackalänga

Fastlagsmåndag samlades vi utklädda i en gård. Vi skulle slå katten ur tunnan. I tunnan var en flaska. Vi red runt och slog med yxor och klubbor, tills ~~ix~~ tunnan gick sönder, sedan red vi hem igen. De spelade hela tiden, och vi fick mat och dansade i gillesgården.

24 2122

Folkminnesarkivet, Lund

Folkvisa 24
[fragment]

Acc.nr 1

Uppt.nr. 20.

Evy Ahlcrona. Sk Torna hd Lackalångsa

Dottern min och dottern fin

hon gav sig ut för att tjäna

hopp fallera.

Och när hon hade tjänat en tid,

så började hon att blekna

hopp fallera, hopp fallera

så började hon att blekna.

25 2122
Folkminnesarkivet, Lund

Barnvisa. 25

Acc.nr / Uppt.nr. 27.
Evy Ahlcrona. Sk Torna hd Lackalånga.

Ekorren skulle i ången slå
med sina fyra drängar,
efter kom ugglan med utslaget hår
och räfsor och strängar.

Ulven lāsste och sparven drog,
och lille kisspussen han körde.